

נחלת שבט אשר (יהושע יט 24 – 31)

רפי פרנק

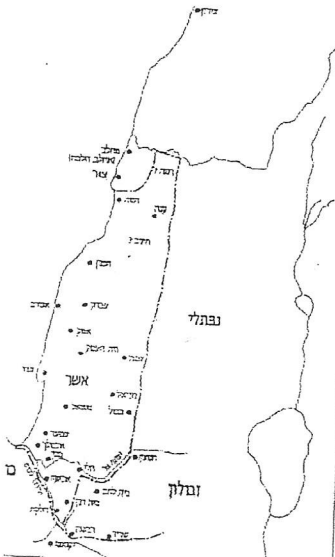

תיאור נחלות השבטים בתנ"ך בספר יהושע הוא התעודה הגיאוגרפית הגדולה והמפורטת ביותר לא רק במקרא אך בספרותינו הקדומה בכלל.

לגבי תיאורי הנחלות שממערב לירדן מקובל שהם מורכבים משני מקורות עיקריים "תיאור גבולות" ו-"רשימות ערים". הוצע שתיאור הגבולות הוא מימי הממלכה המאוחדת ושרשימות הערים הן מתקופות שונות. לגבי שבטי הדרום, יהודה ובנימין (נחלת שבט שמעון הייתה בתוך זו של יהודה) יש ההפרדה ברורה בין שני המקורות אולם בתיאורי נחלות שבטי אפרים ומנשה יש רק תיאורי גבולות ובתיאורי נחלות הגליל מופיעות שני סוגי המקורות אך בצורות שונות. בתיאור נחלת שבט אשר שני המקורות משולבים כך שקטעים של שני המקורות מופיעים בסירוגין. עוד מאפיין של תיאורי הנחלות הוא שלפעמים "שב הגבול" לנקודת המוצא וממשיך בכוון הפוך. זיהוי המקומות בתיאורים מתבסס בעיקר על שימור השמות העתיקים בשמות הערביים של האתרים אך נעזר גם בתרגום היווני של התנ"ך "תרגום השבעים" - Septuagint ובמקורות כתובים אחרים.

בהצגת התיאור-"תיאור גבול"= XXXXXXXX, "רשימת ערים"= (XXXXXXXX), שינוי נוסח= XXX/XXX
 (יהושע יט 24 – 31) "ויצא הגורל החמישי למטה בני-אשר ויהי גבולם /מן חלקת (וחלי ובטן ואכשף: ואלמלך ועמעד ומשאל) ופגע בכרמל הימה ובשיחור לבנת ושב מזרח השמש בית דגן ופגע בזבולון ובני יפתח-אל (צפונה /צפת) בית העמק וניעאל) ויצא אל כבול משמאל (ועברון /ועבדון) ורחב וחמון וקנה עד צידון: רבה ושב הגבול הרמה ועד עיר/עין] מבצר-צור ושב הגבול חסה ויהיו תצאתיו הימה (מחבל אכזיבה ועמה /ועבון) ואפק ורחוב) ערים עשרים ושתיים וחצריהן: זאת נחלת מטה בני-אשר למשפחותם הערים האלה וחצריהן".

תיאור הגבול (והנחלה) מתחיל בחלקת שהיא תל קשיש אותו רואים היטב מהכביש מיגור ליקנעם מדרום מזרח לקריית חרושת. משם הגבול הולך מערבה לרגלי הכרמל לאורך הנחל "שיחור לבנת", בוודאי הקישון עד הים. אז התיאור "שב" לחלקת ומשם פונה צפונה לרגלי הגבעות עד לגי יפתח-אל המוזכר גם בתיאור נחלת זבולון שם הוא ממשיך מזרחה כך שנחלת אשר מצפון לגי ונחלת זבולון מדרומה לו. בהמשך הגבול שוב פונה צפונה וכך החלקים המערביים של עמק יזרעאל ובקעת בית נטופה היו בנחלת זבולון.. הגבול ממשיך צפונה עד נחל הליטני שהיה בוודאי הגבול הדרומי של תחום צידון. בהמשך הגבול פונה מערבה, דרומה ושוב מערבה לים כך שהעיר צור היה מחוץ לנחלה

מקום	שם עברי	שם ערבי	הסבר
בית העמק צפונה /צפת	תל עמק	תל מימס ראס כלבאן	השם השתמר בכפר עמקה בתרגום השבעים היווני במקום צפונה מופיע צפת ובתעודות צלבניות מופיע מקום בשם saphet בקרבת ירקא. ראס כלבאן צפון ממזרח לירקא הוא אתר מרשים מהתקופה הישראלית
ניעאל	ח' נעאל	ח' יענין	תל גדול בקצה המזרחי של הבקעה מדרום מזרח לקיבוץ יסעור. יענין הוא כנראה שימר שם מוזר עברון הוא שבוש של עבדון ראה יהושע כא 30
עברון /עבדון אפק	תל עבדון תל כברי (תל גדול מאד מדרום מערב לצומת כברי)	ח' עבדה	מקבץ המקומות האחרונים בתיאור מקורו ברשימה "שיורי הכיבוש" שופטים א 31 שהם כנראה בחלק הצפוני של הנחלה ולכן הזיהוי של אפק בקרבת קיבוץ אפק כנראה טעות